

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 2 juni 2025 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van lipofilling van de rechterbil.

Bij de adviesaanvraag heeft de SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op plastische chirurgie omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoekster op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Er is een BIG-geregistreerde medisch adviseur betrokken bij de beoordeling van het geschil. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoekster

Verzoekster heeft enkele jaren geleden een trap van een paard op haar rechterbil gekregen. Vervolgens is er een bult ontstaan, die ook lijkt te zijn gegroeid. De bult is volgens verzoekster zeer goed zichtbaar in gewone dameskleding, wat bij haar schaamte opwekt en waardoor ze ongelukkig is. Verzoekster ervaart van de bult ook constante druk bij zitten en zit daardoor in scheve positie. Fietsen langer dan vijftien minuten is niet mogelijk door pijn. Ook is de toiletgang volgens verzoekster ongemakkelijk.

De plastisch chirurg beschrijft in de brief van 9 december 2024 'een afwijking meer dan 2 cm breed en meer dan 10 cm lang en opvallend qua diepte van de deuk, maar ook omdat de gehele intragluteale plooi lager is komen te staan'. Op de MRI worden 'enkele scherp afgrensbare structuren in de subcutis, vermoedelijk doorgemaakte vetnecrose/posttraumatisch? Niet het beeld van een lipoom' gezien.

In het aanvraagformulier beargumenteert de plastisch-chirurg dat het chirurgisch sluiten van het defect geen verbetering gaat geven wat betreft de positie van de infragluteale plooi. Daarom is volgens de plastisch-chirurg liposuctie van het surplus en lipofilling van het defect de aangewezen behandeling. Dit wordt ook wel autologe lipofilling (AFT) genoemd. In september 2024 heeft verzoekster de aangevraagde behandeling laten uitvoeren.

Verweerder heeft verklaard dat verzoekster niet in aanmerking komt voor vergoeding van de bij haar uitgevoerde behandeling met AFT. Volgens verweerder is verzoekster niet HIV geïnfecteerd en fibrose is bij verzoekster niet aan de orde.

Dit laatste maakt verweerder op uit het feit dat in de initiële aanvraag de resultaten van de gemaakte MRI worden beschreven. Uit deze resultaten kan niet worden opgemaakt dat bij verzoekster sprake was van fibrose.

Daarnaast geeft verweerder aan dat voor zover al sprake was van fibrose, geldt dat een verzekerde pas aanspraak heeft op vergoeding als ook is voldaan aan de voorwaarden die gelden voor plastisch-chirurgische behandelingen. In de aanvraag wordt volgens verweerder niet gesproken over pijnklachten of andere lichamelijke klachten. De plastisch chirurg beschrijft geen functiebeperking. In de klachtenbrief van verzoekster van 30 april 2024 schrijft zij dat zij wel lichamelijk functiestoornissen heeft. De klachten die verzoekster beschrijft zijn echter niet aan te merken als een aantoonbare lichamelijke functiestoornis. Ook kan er volgens verweerder niet worden gesproken van een ernstige verminking.

Juridisch kader

AFT is een operatietechniek waarbij vetcellen door middel van liposuctie worden geoogst en vervolgens worden geïnjecteerd in gebieden van dezelfde persoon waar een tekort is aan weke delen. Met deze techniek kunnen vorm-, symmetrie- en volumedefecten worden behandeld. Er wordt gebruik gemaakt van autologe = lichaamseigen vetcellen. AFT bij fibrose als gevolg van trauma, brandwonden, chirurgische ingrepen of radiotherapie voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk en komt onder voorwaarden voor vergoeding in aanmerking ten laste van de basisverzekering.¹

Omdat AFT ook om louter cosmetische redenen kan worden toegepast moet getoetst worden aan de wettelijke voorwaarden voor vergoeding van behandelingen van plastisch chirurgische aard. Deze voorwaarden zijn bedoeld om te regelen dat behandelingen die het uiterlijk betreffen en die enkel een cosmetisch of verfraaiend doel hebben, uitgesloten zijn van het basispakket. Dit is geregeld in artikel 2.4, onder b, van het Besluit zorgverzekering (Bzv). In dit artikel is onder meer bepaald dat behandelingen van plastisch chirurgische aard slechts onder de dekking vallen indien de plastisch- chirurgische behandeling strekt tot correctie van:

- verminkingen die het gevolg zijn van ziekte, ongeval of geneeskundige verrichting;
- afwijkingen in het uiterlijk die gepaard gaan met aantoonbare lichamelijke functiestoornissen.

VAV-werkwijzer

In de VAV-werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard zijn de voorwaarden voor vergoeding van AFT bij fibrose (verlittekening) als gevolg van trauma, brandwonden, chirurgische ingrepen of radiotherapie verder uitgewerkt.² AFT komt voor vergoeding in aanmerking indien sprake is van:

- een verminking:
 - indien het een fibrotische afwijking in het gelaat of op de hand betreft en deze afwijking meer dan 1 cm breed en opvallend van kleur of aspect is **OF**
 - indien het een fibrotische afwijking elders op het lichaam dan gelaat of hand betreft en deze afwijking meer dan 2 cm breed en meer dan 10 cm lang is en opvallend van kleur of aspect **OF**

¹ Zorginstituut Nederland, Standpunt Autologe vettransplantatie (AFT of lipofilling) bij partiële defecten van het hoofd/hals gebied, 26 juni 2017. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/standpunten/2017/06/26/standpunt-autologe-vettransplantatie-aft-bij-partiele-defecten-van-het-hoofd-hals-gebied>

² VAV Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard (2021), versie 21.0. Geraadpleegd via: <https://vavolksgezondheid.nl/werkwijzers-vagzvav/>

- indien het multipale verbrede fibrotische afwijkingen (meer dan drie) betreft op dezelfde locatie en deze afwijkingen opvallend van kleur of aspect zijn

Aanvullende voorwaarden bij het criterium verminking zijn:

- behandeling met AFT is pas aan de orde als de fibrotische afwijking ten minste een jaar heeft bestaan en conservatieve therapie onvoldoende resultaat heeft opgeleverd **EN**
- de verwachting is dat de behandeling met AFT een forse verbetering oplevert van het uiterlijke aspect/ de ontsiering waarmee de fibrotische afwijking gepaard gaat.
- een lichamelijke functiestoornis:
 - in geval van fibrose die gepaard gaat met substantiële beschadiging van, een substantieel tekort aan, of het ontbreken van de subcutis waardoor verkleving van de huid met de subcutis/onderliggende lagen is opgetreden en die als gevolg daarvan leidt tot:
 - ernstige pijn, **OF**
 - een bewegingsbeperking

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

Uit de MRI blijkt dat sprake is van 'enkele scherp afgrensbare structuren in de subcutis, vermoedelijk doorgemaakte vetnecrose/posttraumatisch'. Hoewel fibrose hierin niet letterlijk wordt genoemd, kan de beschrijving wel passen bij fibrose na een trauma. Het Zorginstituut gaat er bij de beoordeling van dit geschil dan ook vanuit dat sprake is van fibrose als gevolg van een trauma.

Verminking

De plastisch chirurg geeft aan dat sprake is van een afwijking meer dan 2 cm breed en meer dan 10 cm lang. Ook is de afwijking volgens de plastisch chirurg opvallend qua diepte van de deuk, ook omdat de gehele intragluteale plooi lager is komen te staan.

Het dossier bevat drie foto's van de ontklede bil van verzoekster. Op de foto's is een duidelijke bult zichtbaar onderaan de rechterbil. Hierboven is een langwerpige indeuking zichtbaar. De huid ziet er intact uit, zonder wondjes en op het oog zonder kleurveranderingen. Mogelijk is de kleur van de huid in de indeuking iets geliger, maar dit is zeer subtiel. Hoewel de afwijking zichtbaar is, is de afwijking gelet op kleur en aspect niet dermate opvallend dat gesproken kan worden van een verminking zoals bedoeld in de VAV-werkwijzer.

Lichamelijke functiestoornis

Daarnaast kan AFT bij fibrose voor vergoeding in aanmerking komen als sprake is van een lichamelijke functiestoornis. In het geval van een lichamelijke functiestoornis moet het gaan om fibrose die gepaard gaat met substantiële beschadiging van, een substantieel tekort aan, of het ontbreken van de subcutis waardoor verkleving van de huid met de subcutis/onderliggende lagen is opgetreden en die als gevolg daarvan leidt tot ernstige pijn of een bewegingsbeperking.

Ernstige pijn

Verzoekster geeft aan ongemak te ervaren bij de toiletgang en schaamte te voelen bij het dragen van normale dameskleding. Dit ongemak kan echter niet worden aangemerkt als pijn. Daarnaast ervaart verzoekster een constante druk, waardoor zij een scheve zitpositie aanneemt.

Deze druk kan wel als pijn worden aangemerkt. Ook geeft verzoekster aan niet goed te kunnen fietsen als gevolg van deze pijn. Voor vergoeding van AFT bij fibrose is echter vereist dat sprake is van ernstige pijn. Uit het dossier blijkt niet dat verzoekster chronisch pijnmedicatie gebruikt of heeft gebruikt. Het dossier bevat daarnaast ook geen andere (medische) onderbouwing voor de aanwezigheid van ernstige pijn, zoals bedoeld in de VAV-werkwijzer.

Bewegingsbeperking

Hoewel het niet (lang) kunnen fietsen kan worden opgevat als beperking in het dagelijks leven, is dit geen functiebeperking van een lichaamsdeel wat is aangedaan door fibrose. In het dossier wordt nergens beschreven dat de beweging van het been beperkt is qua kracht of bereik. Dat het fietsen in tijd beperkt wordt lijkt eerder te maken hebben met pijn dan met een beperking van het been. Bij verzoekster is dan ook geen sprake van een bewegingsbeperking zoals bedoeld in de VAV-werkwijzer.

Conclusie

Op basis van de beschikbare informatie in het dossier concludeert het Zorginstituut dat bij verzoekster geen sprake is van een verminking of lichamelijke functiestoornis. Verzoekster kan daarom geen aanspraak maken op vergoeding van AFT bij fibrose ten laste van de basisverzekering.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Verzoekster voldoet niet aan de criteria voor vergoeding van AFT bij fibrose ten laste van de basisverzekering.